

ETANOLIS

Pagrindiniai sinonimai	Etanolis (C ₂ H ₅ OH), <i>aethanolum, alcohol ethylico, ethanolum, ethyl alcohol, spiritus</i>	
Vartojimas, naudojimas	Įeina į alkoholinių gėrimų, vaistų, dezinfekcijos priemonių sudėtį, naudojamas kosmetinių, techninių (kuro, tirpiklių) priemonių, saldinių gamybai	
Mirtina dozė	Suaugusiesiems – 5–6 g/kg gryno etanolio, vaikams – 3 g/kg gryno etanolio (alkoholinių gėrimų stiprumas yra nurodomas tūrio procentais)	
Mirtina koncentracija	Didesnė kaip 4,5 promilės koncentracija gali būti mirtina	
Toksinio poveikio mechanizmas	Toksiškumui turi įtakos išgertas etanolio kiekis, vartojimo dažnis, genetiniai veiksniai, poveikis labai individualus. Tiesiogiai veikia audinius, per receptorių (pvz., gama aminosviesto, glutamino rūgščių) sukelia neuromediatorių pokyčius. Metabolitai (acto aldehidas, acto rūgštis) sukelia metabolinę ketoacidozę	
Toksikodinamika, toksikokinetika	Veikimo pradžia	Vidutiniškai po 20–60 min. (priklauso nuo gėrimo stiprumo ir skrandžio turinio)
	Pasisavinimas	Visiškas pro virškinamąjį kanalą (apie 20 proc. skrandyje, apie 80 proc. plonosiose žarnose), naujų giminių ir pro kvėpavimo takus (žinomi mirtini inhaliaciniai apsinuodijimai, sukelti spiritinių kompresų ar kūno įtrynimo etanolium). Maksimali koncentracija plazmoje – po 1 val.. Greitai pasiskirsto organizmo audiniuose, prasiskverbia pro hematoencefalinę užtvartą, placentą
	Pasiskirstymo tūris	Suaugusiųjų – 0,54–0,6 l/kg, vaikų – 0,7 l/kg
	Ryšys su baltymais	Nėra
	Metabolizmas	90–98 proc. etanolio suskaido alkoholdehidrogenazė, citochromas P ₄₅₀ ir katalazių sistema. Tarpiniai metabolitai – acto aldehidas, acetatas ir acetil-KoA, galutiniai – vanduo ir anglies dioksidas
	Šalinimo pusperiodis	Neturi praktinės reikšmės. Etanolio koncentracija kraujyje vidutiniškai mažėja 0,15–0,2 promilėmis per 1 val., jeigu fermentai indukuoti – 0,3–0,4 promilėmis per 1 val.
	Šalinimas	Iki 10 proc. išgerto etanolio pašalinama pro plaučius, inkstus ir odą
Apsinuodijimo simptomai	Pirmieji požymiai – kalbos sulėtėjimas, ataksija, koordinacijos sutrikimas, emocinis labilumas. Vėlesni požymiai priklauso nuo išgerto etanolio kiekio, valgyto maisto, vartotų psichotropinių medžiagų ir vaistų – gali būti įvairaus sunkumo CNS sutrikimų (sujaudinimas, traukuliai, koma, kvėpavimo centro slopinimas), tiesioginių ir antrinių kitų organų sistemų pažeidimų: hipotenzija, tachikardija, gausus vėmimas ir aspiracinė pneumonija ar <i>Mallory-Weiss</i> sindromas, metabolinė acidozė (laktatacidozė, ketoacidozė), hipoglikemija (ypač vaikams), hipotermija, ūminis hepatitas, gastritas, pankreatitas, toksinis kepenų pažeidimas, širdies ritmo sutrikimai, miokardo išemija, sukelta vainikinių arterijų spazmo, ūminis širdies nepakankamumas, vaikams galima asistolija ir kt. Taip pat galimos įvairios traumos, raumenų ir inkstų pažeidimas dėl ilgalaikio audinių suspaudimo sindromo. Dažniausia mirties priežastis yra kvėpavimo sutrikimas dėl kvėpavimo centro slopinimo ar aspiracijos skrandžio turiniu	
Tyrimai	Kraujo dujos ir pH Gliukozė Etanolio koncentracija kraujyje (jeigu yra galimybė ją nustatyti)	
	Kalis, natrias, laktatas, kepenų fermentų aktyvumas, bilirubinas	
Guldymo į ASPĮ kriterijai	Sąmonės slopinimas, gyvybinių funkcijų sutrikimai Ilgai trunkantis vėmimas	

ETANOLIS

Gydymas	Pirmoji pagalba	Gyvybinių funkcijų stabilizavimas ir palaikymas Galimos hipoglikemijos korekcijai skiriama gliukozės (vaikams – 10 proc. 5–10 ml/kg) tirpalų su 100 mg tiamino		
	Skrandžio plovimas	Iki 1 val. po apsinuodijimo, vėliau – jeigu yra aspiracijos pavojus skrandžio turiniu		
	Aktyvintoji anglis	Neveiksminga		
	Hemodializė	Taikoma tik išimtiniais atvejais, pavyzdžiui: – sunkių disulfiramo – etanolio reakcijų metu etanolui ir acto aldehydai šalinti, – konservatyviomis priemonėmis nekoreguojamos metabolinės acidozės atveju, kai negalima paneigti apsinuodijimo alkoholio surogatais		
	Priešnuodis	Tiaminas. Injekcija į veną 100–500 mg su gliukozės tirpalais		
	Simptominis gydymas	Ketoacidozė	Gliukozės, 4,2 proc. natrio hidrokarbonato tirpalų į veną	
		Traukuliai	Diazepamo, lorazepamo į veną	
		Hipotermija	Fizinės šildymo priemonės: šiltai užkloti, lašinti šiltus (42°C) tirpalus	
		Skysčių ir elektrolitų pusiausvyros sutrikimai	Elektrolitų, volemijos korekcija	
		Visos kitos reikalingos priemonės		
Sąveika su kitomis medžiagomis	Piktnaudžiavimas alkoholiniais gėrimais didina paracetamolio hepatotoksinį poveikį			
	Stiprina antidepresantų, migdomųjų vaistų, opioidų, benzodiazepinų, vaistų nuo traukulių poveikį			
	Su disulfiramu, mėšlagrybiais sukelia etanolio – disulfiramo reakciją			
	Su baklofenu sukelia kvėpavimo centro ir CNS slopinimą			
	Su grizeofulvinu gali sukelti hipotenziją, veido hiperemiją, pykinimą, vėmimą, viduriavimą			
Išrašymo iš ASPĮ kriterijai	Gyvybinių funkcijų ir sąmonės stabilumas			
Ambulatorinis gydymas	Elgesio ir psichikos sutrikimų, sukeltų piktnaudžiavimo alkoholiniais gėrimais, gydymas			
Papildoma informacija	Nežinant tikslios anamnezės, reikia atmesti apsinuodijimo alkoholio surogatais tikimybę			
	Teigiama alkoholinės komos dinamika turi būti per 2–3 val., jeigu komos priežastis nėra visiškai aiški, pacientą reikia stebėti iki neurologinių simptomų pagerėjimo			
	Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatyti girtumo laipsniai, remiantis etanolio koncentracija kraujyje (promilėmis): 0,4–1,5 – lengvas 1,51–2,5 – vidutinis daugiau kaip 2,51 – sunkus			